

Innspillsrunde om FAIR forskningdata

Jeg svarer

på vegne av en institusjon/organisasjon

Kontaktinformasjon

Navn på institusjon/organisasjon

Universitetet i Bergen

Navn på lavere enhet/forskergruppe (hvis relevant)

Ikke besvart

Navn på personen som svarer

karin.rydving@uib.no

E-post til kontaktperson

karin.rydving@uib.no

Hvis du svarer på vegne av en enhet/forskergruppe eller som enkeltperson: Hvilke(t) fagområde jobber du innen?

Det er mulig å krysse av for flere.

Ikke besvart

Om du har oppgitt "Annet", vær vennlig å spesifisere

Ikke besvart

Publisere og presentere innspill

I utgangspunktet har vi ønske om å publisere alle innspill på egen nettside. For enkeltpersoner er det mulig å be om at dette ikke skjer. Ønsker du at ditt innspill skal publiseres?

Ja

Presentasjon på innspillsseminar

Er du interessert i å presentere innspillet i et kort (digitalt) innlegg på innspillsseminaret 19. januar? (3-5 min avhengig av hvor mange som melder seg.)

Nei

Nedenfor er en liste med noen av de spørsmålene vi gjerne vil ha innspill på. Dette er ment som ideer til dere som leser. Dere står fritt til å kommentere både dette og andre sider ved rapporten.

Mangler det viktige elementer i beskrivelsen av dagens tjenester?

Mangler det viktige elementer i beskrivelsen av manglene i dagens tjenester og behovene for å forbedre disse?

Er det andre problemstillinger eller anbefalinger som burde vært løftet?

Er det problemstillinger eller anbefalinger som burde vært fjernet?

Har du/dere forslag til case som burde være med for å belyse problemstillinger knyttet til forskningsdata på en god måte?

Har du/dere forslag til case på miljøer som har gjort litt i retning FAIR, som ikke er super-eksperter,

men som kan være gode forbilder for de som ønsker å komme i gang?

Dere kan gi innspill enten ved å fylle ut i feltene nedenfor, ved å legge ved en fil med kommentarer i (f.eks. Pdf-fil med kommentarer eller Word-fil med «spor endring») eller som en kombinasjon.

Har du spørsmål til utfyllingen, send e-post til kristin.braenden@agendakaupang.no

Legg eventuelt ved fil her:

Har du behov for å legge ved flere filer, kan disse sendes på e-post til kristin.braenden@agendakaupang.no

20220114_FAIR_FORSKNINGADATA_INNSPILL_UIB.docx

(1360849 bytes)

Kommentarer til rapporten som helhet (ikke spesifikt til ett kapittel)

- Mangler det viktige elementer i beskrivelsen av dagens tjenester?

På et overordnet nivå er det positivt at utredningen trekker fram mange gode eksempler fra institusjonene. Utredningen bør være konsekvent på kreditering av ansvarlige institusjoner, ikke bare for konkrete datasett, men også ansvarlige for koordinering og drift av forskningsinfrastruktur tjenester der data blir tilgjengeliggjort.

European Open Science Data Cloud (EOSC) kommer til å bli viktig etter hvert som tjenesten konsolideres og utbygges, særlig for prosjekter finansiert av EUs rammeprogrammer. EOSC er tilnærmet fraværende i utredningen, selv om dette framover vil kunne inngå i felles infrastrukturer og tjenester for fair forskningsdata i Norge.

Utredningen har fokus på teknisk tilrettelegging av infrastruktur og tjenester. Likevel kommer også spørreundersøkelsen som ligger til grunn for utredningen, også inn på enkelte rammer for deling av forskningsdata for den enkelte forsker/det enkelte prosjekt, men avgrenser dokumentet i forhold til dette:

«Innledningsvis diskuterte utredningsgruppen hva som kan gjøres for å motivere flere forskere til å dele sine data. Dette behandles i noen grad, men i hovedsak har vi besluttet å fokusere på de som allerede er motivert for å dele men som opplever at dette er krevende, enten fordi de mangler kunnskap om hvordan de skal få det til, eller fordi de ikke har tilgang til det som trengs for å gjøre det.»

Dette er en naturlig avgrensning gitt mandatet i utredningen, men det er en stor svakhet at ikke forskerperspektivet på forvaltning av egne data ikke i større grad er tematisert. I denne utredningen er drøftingen avgrenset til forekomsten av insentiver for deling, men undersøkelsen tar i liten grad opp strukturelle forhold som begrenser villigheten for tilgjengeliggjøring. Så langt vi kan se er Damvads utredning for forskningsrådet i 2014, det beste kunnskapsgrunnlaget for slike problemstillinger i Norge. Rapporten peker på flere forhold som bør utredes videre. I forskningsprosjekter kan FAIR tilrettelegging kreve betydelige ressurser. Men spesielt er det viktig for mange å ha kontroll over behandling og utvikling av forskningsmateriale underveis i langsiktige prosjekter. Særlig unge forskere kan oppfatte at det er viktig å hegne om egne forskningsdata for å kunne etablere seg i internasjonale fagmiljø med genuint ny kunnskap, jmf Damvad-undersøkelsen. UiB vil anbefale at det tas initiativ til ytterligere utredning av barrierer mot tilgjengeliggjøring av FAIR

forskningsdata som ikke er knyttet spesifikt til tekniske eller juridiske forhold , som del av anbefalingene under headningen «kultur for deling».

- Har du/dere forslag til case på miljøer som har gjort litt i retning FAIR, som ikke er super-eksperter, men som kan være gode forbilder for de som ønsker å komme i gang?

Som case til miljøer som har gjort mye i retning FAIR, vil vi i tillegg til de nasjonale forskningsinfrastrukturene særlig trekke fram DIGSSCORE og den norske medborgerundersøkelsen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet på UiB. Kjernefasiliteten er etablert for å utvikle ny forskningsbasert kunnskap om holdninger og adferd i den norske befolkningen, og er designet i utgangspunktet for deling av forskningsdata i fagmiljøene (gjennom NSD):

<https://www.uib.no/en/digsscore>

DIGSSCORE har også ansvar for forvaltning av den norske delen av European Social Survey (ESS), et prosjekt som har samlet inn, tilrettelagt og publisert komparative holdningsdata i europeiske land i 20 år:

https://www.europeansocialsurvey.org/about/country/norway/ess_norge.html

<https://www.uib.no/svf/130789/digsscore-f%C3%A5r-nasjonalt-survey-ansvar-ess>

Et annet svært relevant case er Health Behaviour in School Aged Children (HBSC), som er et internasjonalt prosjekt som har samlet inn data om unges helse siden 1980-tallet. Data stilles til veie for forskere gjennom et eget senter, lokalisert ved det psykologiske fakultet ved UiB:

<https://www.uib.no/en/hbscdata>

Innen helseforskning er det flere befolkningsundersøkelser som kan trekkes fram som cases. I likhet med de samfunnsvitenskapelige prosjektene over blir ikke helsedata publisert åpent, men tilfredsstillende i mange tilfeller FAIR-prinsippene ved å publisere rike metadata, og gi tilgang gjennom ordinære søknadsprosesser. Eksempler kan være Tromsøundersøkelsen og den norske mor-barn-undersøkelsen:

<https://uit.no/research/tromsundersokelsen/project?pid=707286>

<https://www.fhi.no/studier/moba/forskere/for-moba-forskere/>

Kommentarer til kapittel 2 – Innledning

Se opplastet fil for mer spesifikke kommentarer.

Bl. a. Kommentar til BOKS 2: Legg til UiBs informasjonsside om datahåndteringsplaner.

Datahåndteringsplaner | Universitetsbiblioteket | UiB

<https://www.uib.no/ub/143212/datah%C3%A5ndteringsplaner#hvordan-nbsp-skriver-man-en-nbsp-datah-ndteringsplan->

Kommentarer til kapittel 3 – Hvilke tjenester og verktøy brukes i dag?

Under ARKIVERE OG PUBLISERE FORSKNINGSDATA - Eksempler på generiske tjenester for arkivering og/eller publisering:

Se opplastet fil for mer spesifikke kommentarer.

DataverseNO fra UiT, UiB Open Research Data

Bl. a. Boks 9: Legg til Åpen tilgang til forskningsdata | Universitetsbiblioteket | UiB
(<https://www.uib.no/ub/110811/%C3%A5pen-tilgang-til-forskningsdata>)

Under Kap 3.5 TILGANG TIL KOMPETANSE OG BISTAND beskrives forskernes behov for opplæring. Vi foreslår at det allerede her nevnes behovet for opplæring av institusjonens støtteapparat. Støtteapparatet må koordineres på tvers av avdelinger (forskning, utdanning, adm. enheter) og dimensjoneres. Studentenes behov kunne også vært nevnt her på lik linje med forskernes. Det er for eksempel behov for at datahåndtering forankres i utdanningsprogrammene, og at kompetansekrav knyttet til FAIR-data spesifiseres ved rekruttering til en forskerstilling.

Kommentarer til kapittel 4 – Hva mangler?

Det organisatoriske dimensjonen mangler. For å utvikle sammenhengende verktøy og tjenester er det behov av samarbeid mellom ulike avdelinger ved en institusjon. Det er ikke bare den instrumentelle tilnærmingen uten den personale som skal gjøre dette trenger også å kjenne og få innsikt i hverandres kompetansefelt og ikke minst utøve en brukernær tilnærming. Punkt ”

Sammenhengende verktøy og tjenester” bør kompletteres. For å etablere felles og sammenhengende tjenester trenger aktuelle enheter ved en institusjon å samarbeide. UiB har f.eks. konsekvent arbeidet med å ta i bruk tjenesteutviklingsmetoder for å sikre brukerinvolvering fra fagmiljøer og å etablere en felles forståelse av kompetansefelt, mål og ambisjoner på tvers av enheter som yter forskningsstøttetjenestene.

Under “Kultur for deling” bør det gis konkrete eksempler på hvordan man når ut til forskere med opplæring og veiledning. Ved UiB er informasjon om forskningsdatatjenester en integrert del i institusjonens utviklingsprogram Momentun og UiB Ferd for PhDer, Forskerskoler med mer. Gjennom å etablere forskningsdatatjenester som en fast modul i disse programmene har vi sikret forankring i det allerede etablerte tilbudet.

Kommentarer til kapittel 5 – Diskusjon

Ikke besvart

Kommentarer til kapittel 6 – Anbefalinger

Er det andre problemstillinger eller anbefalinger som burde vært løftet?

Som del av anbefalingene under headningen «kultur for deling» vil UiB anbefale at det tas initiativ til ytterligere utredning av barrierer og forventningsavklaring mot tilgjengeliggjøring av FAIR forskningsdata som ikke er knyttet spesifikt til tekniske eller juridiske forhold, som oppfølging av Damvad-undersøkelsen fra 2014.